

Kapitola první

HMP Bronzefield

2019

„Počkej, doktorko!“ Všimla jsem si, že ke mně utíká dozorce Gary.

Mnoho dveří ve vězení je pod alarmem a dozorcí mají asi třicet vteřin, aby je zamkli, než začnou ječet sirény. Podržela jsem mu otevřené dveře. Bleskově se jimi protáhl.

Přitáhla jsem těžké dveře a v uších nám zaznělo kovové zazvonnění. Zamkla jsem jedním z pěti klíčů připevněných řetízkem k mému vyfasovanému černému koženému opasku. Který klíč potřebuju, jsem poznala, aniž bych se musela podívat. Tyhle dveře jsem zamykala a odemykala už tolikrát.

Nacházeli jsme se v centrálním atriu věznice Jejího Veličenstva (HMP) Bronzefield. Je to největší ženská věznice v Evropě. Místo pobytu sedmnácti z dvaceti nejnebezpečnějších žen ve Spojeném království. Bylo tu zavřených několik „celebrit“. Sériová vražedkyně Joanna Dennehyová, vražedkyně Becky Wattsová Shauna Hoareová, Mairead Philpottová, která spoluzaložila požár, při němž uhořelo šest jejích dětí. Jednu dobu tu samozřejmě pobývala

i vězeňkyně, nebo „rezidentka“, jak se jim v Bronzefieldu říká, Rosemary Westová.

Střechu atria obklopují okna – krásné a zářivé denní světlo dvacet metrů nad hlavou. Uprostřed prostoru se ke světlu natahuje pětice velmi vysokých umělých stromů. I ty umělohmotné stromy se odtud touží dostat ven. Atrium je světlé a vzdušné, na rozdíl od maličkových cel, kde tráví tolik času rezidentky.

„Jsi nějaký opálený,“ řekla jsem Garymu.

Zazubil se při vzpomínce na svůj týden svobody.

„Sedm dní a šest nocí ve Španělsku. All inclusive, žena byla nadšená. Vůbec se mi nechtělo zpátky!“

Ale já věděla, že to není tak úplně pravda. Naše směny bývají dlouhé a vyčerpávající, fyzicky i emočně, ale z nějakého důvodu všichni zase znovu vyrážíme do práce. A není to jen proto, abychom zaplatili složenky.

Člověku se to dostane pod kůži. Ta dramata, to kamarádství, všechny ty radosti i strasti. Můžu upřímně říct, že bych radši strávila páteční večer prací na recepci – kde se přijímají vězeňkyně přicházející od soudu, nesourodá směska lidí z nejrůznějších prostředí a kultur – než někde venku ve společnosti.

Ale je třeba říct, že nezávazné tlachy už mě neberou tak jako zamlada.

Když člověk léta vídá a poslouchá ty příběhy co já, začne mu připadat divné zapojovat se do společenských konverzací. Je pro mě těžké klábosit o věcech, které jsou triviální. Asi vás napadne, že musím být ráda za každou pauzu, každou úlevu od té vážnosti, ale já o tom takhle nepřemýšlím. Každý den jsem součástí něčeho důležitého. Vnímám jako čest, jako výsadu, když se mi lidi

často z úplně jiného světa než já rozhodnou svěřit a vyprávět své příběhy.

Nevím, jestli to bylo tou jeho dovolenou, ale Gary byl ve filozofickém rozpoložení. Když jsme kráčeli ke dveřím vedoucím na zdravotnickou jednotku, za zvuku klíčů cinkajících s každým naším krokem se na mě otočil a řekl: „Víš, doktorko, o něčem jsem přemýšlel.“

„No ne,“ poškádlila jsem ho.

Usmál se na mě, ale pak najednou zase zvažněl.

„Přemýšlel jsem o životě. O tomhle místě a o tom, proč tady lidi končí.“

To mě zaujalo. „Povídej.“

Gary byl v HMP Bronzefield už čtrnáct let a byl jedním z těch hodných. Měl rád tu výzvu, že se musí zabývat citovými potřebami vězeňkyň; chtěl vidět, že se napravily.

Zamračil se a po chvilce přemýšlení pokračoval: „Myslím, že u většiny rezidentek nastane okamžik *Posuvných dveří*¹,“ řekl. „Víš, ta chvíle v životě, kdy si člověk může vybrat jednu ze dvou cest.“

Zastavila jsem, aby Gary mohl odemknout další dveře. Jeho prsty stejně jako ty mé našly správný klíč, aniž by se musel podívat.

Vešli jsme na zdravotku, úzkou chodbu s řádkou místností. Zamávala jsem Soheile do lékárny.

„Může se to stát každému, ne?“ vykládal dál Gary. „Chvilka, náhodný okamžik, kdy se celý tvůj život ocitne na miskách vah. Jako...“ Snažil se vymyslet vhodný příklad.

„Zajdeš si normálně do hospody, začne rvačka, ty někoho praštíš, on upadne a bouchne se do hlavy. Umře. A než se naděješ, jsi zavřená za zabití.“

¹ Podle filmu „*Sliding Doors*“ z roku 1998, v češtině *Srdcová sedma*.

„Tvůj život se změní mrknutím oka. Víš, co mám na mysli, doktorko?“

Ovšemže jsem věděla. Koneckonců to byl právě takový okamžik, který mě dovedl sem.

* * *

Buckinghamshire

2004

Prošla jsem vstupními dveřmi své lékařské ordinace a do tváře mě udeřilo teplo ústředního topení.

Přivítal mě úsměv recepční Kirsty.

„Dobré ráno, Amando!“

Neměla jsem tušení, jak se jí daří být takhle veselá tak brzy ráno.

Já byla jako vždycky sklíččená z představy, kolik pacientů mě ten den nejspíš navštíví, ale jakkoli byla práce praktické lékařky únavná, milovala jsem ji.

Zuby jsem si stáhla z rukou rukavice a popadla hromádku dopisů a papírů, které mi Kirsty dala stranou. Toho papírování.

„Jak to dneska vypadá?“ zeptala jsem se.

„Plno. Dáš si sušenku?“ Kirsty mi zamávala balíčkem přednosem.

Zavrtěla jsem hlavou. „Nezapomeň na tu polední schůzi.“

„Všechno zařízení,“ řekla a sušenkou ukázala na kalendář na monitoru počítače.

Jen při pomyslení na tu schůzi a změny, které by mohla vnést do mé útulné praxe, se mi zvedal žaludek.

Za necelý měsíc, 1. dubna 2004, vejde v platnost nová smlouva pro praktické lékaře, která kompletně změní strukturu financování ve všeobecné praxi. Základní plat se sníží, ale člověk si bude moci vydělat bonusy, když bude klást určité otázky a kontrolovat v rámci konzultace určité věci.

Účelem zřejmě bylo motivovat praktiky k lepší práci, ale já věděla, že s tím budu bojovat – sbírat takové informace od pacientů v hluboké depresi nebo s nedávnou diagnózou rakoviny mi připadalo nepatřičné.

Po dvaceti letech mě moji pacienti znali až příliš dobře. Určitě jim dojde, proč se jich na takové věci ptám, a já zase věděla, že to nemůžu dělat prostě jen tak.

Zamyslela jsem se nad tím, jak se všechno změnilo za těch dvacet let, co jsem dělala doktorku. Moje ordinace ležela kousek od Londýna a podařilo se mi vybudovat základnu nějakých čtyř tisíc pacientů.

Postupně jsem se stěhovala a přizpůsobovala změnám zdravotnického systému i naší praxe, ale tyhle poslední plány ohrožovaly mé základní přesvědčení a zásady v otázce péče o pacienty. Dělala jsem si starosti, že nebudu schopná změnit styl konzultací a sbírat informace potřebné pro získání bonusů. A zároveň jsem měla strašné tušení, že moji pracovní partneři to po mně budou vyžadovat.

V jednu hodinu po poledni jsem se připravila na nejhorší, spadla zápisník a propisku a vykročila po chodbě do zasedačky.

Cestu mi zpříjemňovaly pěkné obrázky krajinek, moře a květin. Dalo mi během let dost práce odstranit tu sterilitu novostavby a vytvořit tu přívětivé prostředí, kde se lidi budou cítit uvolněně. Na těchhle maličkostech mi vždycky záleželo.

Dorazila jsem jako první.

Posadila jsem se a čekala na ředitele naší praxe a své dva partnery, teď už spolumajitele podílů. Oba byli vynikající lékaři, mladí a ctížádostiví, a jelikož já sama jsem nikdy zrovna nevynikala v práci s penězi nebo v obchodní stránce vedení praxe, velmi ráda jsem jim to přenechala.

Dveře se otevřely a vešel Rohit, jeden z mých partnerů. Mnul si ruce. Zbylí dva přišli hned po něm. Všichni se posadili.

V zasedačce panovalo přímo hmatatelné napětí. Seděla jsem, nohu přes nohu, a byla čím dál nervóznější. Srdce mi bušilo a bylo mi nevolno.

Rohit se podíval přímo na mě. „Tak co, jaký pocit máš z těch změn, Amando?“ zeptal se.

Byli jsme oba silné osobnosti, a ne vždy jsme měli stejné názory.

Předklonila jsem se a založila si ruce na stole. Halenka se mi napnula na zádech a já se absurdně cítila ještě víc v pasti.

Rohit se naopak zaklonil a upjatě se na mě usmál.

„No...“ začala jsem, a pak jsem se nezastavila, dokud jsem dostatečně nevyjádřila, jak hrozně jsem z těch novot nešťastná. Zcela otevřeně a upřímně jsem jim vyložila, co se chystám udělat – a co bylo důležitější, co se dělat nechystám.

Dívali se po sobě úkosem.

Pak jsme všichni chvíli mlčeli.

Nakonec si Rohit odkašlal. „No, jestli neponeseš svůj finanční podíl, nebudeme tě mít rádi,“ oznámil mi ledovým tónem.

Měla jsem pocit, jako by mi vyrazil z plic všechn vzduch.

Nebudou mě mít *rádi*? Byla jsem to já, kdo tuhle praxi vybu-
doval!

Cítila jsem zuřivost. Nevděk. Ale hlavně mě to ranilo.

Nebudou mě mít rádi? Postarat se, abych se cítila tak bezcenná, čekat ode mě, že budu žít s jejich nelibostí, anebo se podřídit jako ovce, jen abychom vydělali víc peněz...

Takhle nemůžu pracovat. Takhle nebudu pracovat.

Tohle byl můj okamžik posuvných dveří. Mrknutím oka nabral celý můj život nový, nečekaný směr.

„Fajn, tak já odcházím,“ prohlásila jsem.

Všichni tři nevěřičně sledovali, jak se pomalu zvedám ze židle a vycházím ven ze dveří.

Musela jsem být bílá jako duch, protože Kirsty na recepci se hned zeptala, jestli jsem v pořádku.

„Ne, nejsem. Odcházím.“ Snažila jsem se zahnat slzy.

Slyšela jsem ji zalapat po dechu, ale jestli na to něco řekla, ta slova mě minula, protože jsem vykročila hlavními dveřmi ven do zimy. Do plic mě udeřil chladný zimní vzduch a mně se najednou dýchalo ještě hůř.

Co teď budu dělat? Bylo mi čtyřicet devět a chystala jsem se obrátit zády ke své kariéře, svému příjmu, svému *všemu*.

Otočila jsem se a zadívala se na lékařskou praxi, kterou jsem před tolika lety stvořila z ničeho. Krásnou skupinku rododendronů, které jsem tu vysázela, aby ordinace působila přívětivěji. Budovu, kterou pro mě postavil můj manžel David, projektant. Myslela jsem na ty tisíce pacientů z mého seznamu, z nichž mnozí už pro mě byli přátelé. Dívala jsem se, jak rostly jejich děti, naslouchala jim, když měli starosti, a některé doprovázela při ohromných životních změnách. Držela jsem za ruce zlomené starší lidi, kteří plakali osamělostí. Nebyla jsem pro ně jen doktorka: chvílemi jsem se

cítala jako jejich poradkyně, sociální pracovnice, zpovědnice, kamarádka, to všechno v jednom. Milovala jsem svůj život vesnické doktorky a během let jsem poznala a zamilovala si tolik lidí, o které jsem se starala, že jsem často žertovala, že bych o mnoha z nich mohla napsat knihu. Kromě rodiny byla má praxe tím nejdůležitějším v mém životě.

A teď s ní byl konec.

* * *

Nemohla jsem spát.

Celé hodiny jsem se dívala do toho stejného místa na stropě. Ležela jsem tam, přežvykovala pořád dokola svoje rozhodnutí, a David mě přitom držel za ruku. Můj manžel a moji kluci – Rob a Charlie – pro mě byli vším. Udělat něco, co nás všechny uvrhne do finančního rizika, nebylo zrovna snadné rozhodnutí.

David mě ujistil, že to bude v pořádku. Naštěstí měl dobrou práci a byl schopný se o nás postarat. Jenže já nebyla zvyklá, aby se o mě někdo staral. Už jako malá holčička jsem toužila stát na vlastních nohou. Milovala jsem práci, dávala mi smysl života, a nechtěla jsem se jí vzdát. A taky jsem nade všechno ráda pomáhala lidem, proto jsem se stala doktorkou. V myšlenkách jsem se vracela ke svým pacientům. Cítala jsem hroznou vinu za to, že je opouštím.

Vina, strach, smutek, vztek – hořký koktejl emocí se mi míchal a převaloval v hlavě a s nocí se stával ještě hlučnějším a dotěrnějším, až jsem se nakonec zlomila.

Vyklouzla jsem zpod deky, přešla po špičkách ložnici a vklouzla do tlustého flaušového županu, který visel na háčku z druhé strany

dveří. Ze studené látky vychlazené zimním vzduchem se mi rozeběhl mráz po zádech.

David se probudil. „Děje se něco?“

„Ne, nic. Spi.“

Dole jsem si udělala hrnek teplého mléka. Posadila jsem se k našemu robustnímu dřevěnému stolu a zírala kuchyňskými okny do noci. Její nekonečná černť mi připadala stejně temná jako moje vlastní budoucnost.

Neměla jsem se svými partnery žádnou formální dohodu o délce výpovědní lhůty. Domluvili jsme se, že odejdu už za tři týdny.

Odejdu ze své praxe – ta slova znovu vznítily můj hněv. Takhle to není správně! Doktoři by přece neměli být za svou práci placení z nějakých bonusů!

Znovu jsem si zuřivě usrkla z hrnku mléka.

Moji partneři trvali taky na tom, že každá moje konzultace bude trvat nanejvýš deset minut a že při ní budu řešit pouze jeden problém. Ale moji pacienti na vyšetření často čekali několik týdnů, a kdyby přišli s více zdravotními problémy, prostě bych neměla to srdce jim říct, ať si domluví další termín a že si musejí počkat další tři neděle, než mi budou moct říct, co ještě je trápí. A co bylo ještě důležitější, neduhy spolu přece navzájem souvisí; vždycky je důležité udělat si kompletní obrázek.

V životě jsem nebyla tak naštvaná.

Znovu jsem se podívala z okna. Ale tentokrát jsem přehlédla temnotu a uviděla svůj vlastní odraz.

Sice jsem měla krátké vlasy, ale z nespavosti se jim podařilo uspořádat do naprosto absurdních útvarů. Uhladila jsem je rukou, co to šlo, a odhrnula si ofinu z očí.

Vypadala jsem naprosto vyčerpaně, ale věděla jsem, že neusnu, dokud to ze sebe všechno nedostanu.

Vydala jsem se do své pracovny.

Nemusela jsem rozsvěcet. Velkými posuvnými okny zářil dovnitř měsíc a přecpanou místnost jasně osvětloval.

Regály byly tak nabitě lékařskými časopisy, že se pod jejich tíhou prohýbaly v půlce jako houpací síť. Stůl s výhledem na zahradu na tom nebyl o moc lépe. Po obou stranách počítače se tyčily hory papírování. Celá váha života, hory a hory papíru, a já se to všechno chystala zahodit.

Vedle klávesnice stály stříbrné rámečky s fotkami mých chlapců ve školních uniformách. Hrdě se na nich usmívali. Mohli na mě být hrdí?

Dvacet let. Dvacet let jsem pečovala o lidi, a teď je konec.

Zapnula jsem počítač a sehnula se k vypínači elektrických kamínek u nohou. Zachrastilo v nich a zabzučelo. Ty zvuky mě zvláštním způsobem uklidňovaly.

A pak jsem začala psát. V půl čtvrté ráno jsem si vylévala srdce, hrnula jsem na prázdné stránky všechny svoje pocity.

Bylo to všechno, co jsem si přála, abych byla řekla na té polední schůzi, každý argument, proč nový kontrakt a nová politika nestojí za nic. Abych vysvětlila úplně přesně, čím mě to donutilo opustit práci, kterou jsem tak milovala.

Psala jsem skoro hodinu, pak jsem se zabořila do koženého otočného křesla a hlasitě si vydechla úlevou.

Měla jsem stisknout tlačítko „Uložit“, zalézt zpátky pod peřinu a přitulit se k Davidovi, teď když jsem to ze sebe všechno dostala.

Místo toho jsem zmáčkla „Odeslat“.